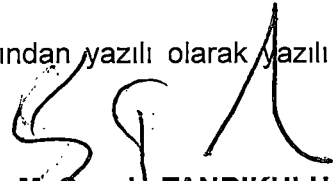

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Ticaret Bakanı Sayın Ömer BOLAT tarafından yazılı olarak yazılı yanıtlanmasını arz ederim.

Av. Dr. M. Sezgin TANRIKULU
Diyarbakır Milletvekili

Hollanda merkezli ASML şirketinin yaşadığı jeopolitik kriz, küresel çip tedarik zincirindeki kırılganlıkları bir kez daha gözler önüne sermiştir. ABD Kongresi'nde Nisan 2026'da sunulan MATCH Act (H.R. 8170), Hollanda'nın Çin'e DUV litografi makinesi satışını ve hatta mevcut makinelerin bakımını yasaklamasını talep etmekte; Hollanda uymazsa ABD yaptırımını gündeme gelmektedir. Öte yandan, Hollanda hükümetinin Eylül 2025'te Çinli Wingtech'e ait Nexperia şirketine müdahalesi, Pekin'in misillemesiyle Avrupa otomotiv sektöründe çip kıtlığına yol açmıştır.

Türkiye'nin 2025 yılında Çin ile 52.9 milyar dolarlık ticaret hacmi bulunmakta olup, bunun 49.6 milyar doları ithalat, 3.3 milyar doları ihracat olup dış ticaret açığı 46.3 milyar dolara ulaşmıştır. Ülkemizin çip pazarı neredeyse tamamen dışa bağımlıdır ve otomotiv sektörü başta olmak üzere kritik sanayi kolları, küresel çip arzındaki herhangi bir kesintiden doğrudan etkilenmektedir.

Bu çerçevede ;

1. Hollanda-ABD-Çin üçgeninde yaşanan çip krizi ve özellikle Nexperia olayında Çin'in misilleme olarak Avrupa'ya yönelik çip ihracatını kısıması, Türkiye'nin otomotiv, beyaz eşya ve savunma sanayi sektörlerindeki çip tedarik zincirini ne ölçüde riske atmaktadır? Bakanlığınızın bu yönde bir risk analizi ve senaryo planlaması bulunmakta mıdır?
2. MATCH Act'in yasalaşması durumunda, Türkiye'nin HIT-30 programı kapsamında hedeflenen 65 nm ve üzeri yerli çip üretim tesislerinin kurulumunda ihtiyaç duyulacak DUV litografi ekipmanlarının tedarikinde bir kısıtlama veya ABD iznine tabi olma riski söz konusu mudur? Bu konuda Bakanlığınızın bir ön değerlendirmesi var mıdır?
3. Türkiye'nin Çin'den yıllık 49.6 milyar dolarlık ithalat yapması ve bu ithalatın büyük bölümünün makine, elektrik-elektronik ekipmanı ve otomotiv yan sanayi ürünlerinden oluşması karşısında, ABD'nin Çin'e yönelik ihracat kontrollerinin Türkiye'nin dolaylı ticaret akışları üzerindeki etkileri Bakanlığınızca analiz edilmiş midir?
4. Nexperia örneğinde olduğu gibi, kritik teknoloji ve altyapı sektörlerindeki yabancı sermaye yatırımlarının (özellikle Çin menşeli) ulusal güvenlik ve tedarik zinciri bütünlüğü açısından risk teşkil edip etmediği Bakanlığınızca değerlendirilmekte midir? Bu tür yatırımlara yönelik bir "ekonomi güvenliği taraması" mekanizması öngörülmekte midir?
5. Olası bir küresel çip krizinde (Nexperia benzeri bir tedarik kesintisi), Türkiye'nin yerli çip üretim kapasitesi (Yongatek mikrodenetleyicileri, TÜBİTAK BİLGEM üretim hatları vb.) otomotiv ve savunma sanayinin ihtiyaç duyduğu temel çipleri (mature node: 65-40-28 nm) karşılamada yeterli olabilecek seviyede midir? Bu konuda bir "tedarik kesintisi simülasyonu" yapılmış mıdır?
6. Bakanlığınız, çip üretiminde kullanılan kritik ekipmanlar (litografi, etching, deposition) konusunda ABD, Hollanda ve Japonya'ya olan bağımlılığı azaltmak üzere alternatif tedarik kaynakları (örneğin Güney Kore, İsrail veya yerli imkanlar) yönünde bir çalışma yürütmekte midir?